

Ohje - Rahanpesulain velvoitteet tilintarkastajille

Patentti- ja rekisterihallitus

PRH/1119/1006/2023

Sisällysluettelo

Ohje - Rahanpesulain velvoitteet tilintarkastajille	1
Rahanpesulain velvoitteet tilintarkastajille	4
Ohje verkkojulkaisuna	4
Lisätiedot	4
Rahanpesuun liittyvät keskeiset määritelmät	5
Rahanpesu	5
Terrorismin rahoittaminen	5
Ilmoitusvelvollinen	5
Epäilyttävä liiketoimi	5
Tosiasiallinen edunsaaja	5
Poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö (PEP)	5
Riskien tunnistaminen ja arviointi	7
Asiakkaan ja tosiasiallisten edunsaajien tunnistaminen	8
Henkilöllisyyden todentaminen	8
Tosiasialliset edunsaajat	8
Selonottovelvollisuus ja jatkuva seuranta	10
Tuntemisen menettelyt	11
1. Yksinkertaistettu tunteminen	11
2. Tehostettu tunteminen	11
Euroopan talousalueen ulkopuoliset ns. korkean riskin valtiot	11
Pakotteet ja jäädyttämispäätökset	12
Poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt	12
Etätunnistamistilanteet	12
Tuntemistietojen säilyttäminen	14
Tietojen käyttötarkoitukset	15
Tuntemisvelvollisuuden ulkoistaminen	15
Ilmoitusvelvollisuus	16
Miten teet rahanpesuilmoituksen?	16
Ilmoituksen tietojen käsittely ja salassapito	16
Henkilöstön koulutus ja ohjeistus	18
Sisäinen valvonta	19
Rikkomusepäilyistä ilmoittaminen	19
Pienen yhteisön ei tarvitse luoda omaa ilmoituskanavaa	19
Viranomaisvalvonta	21
Mitä PRH tekee, jos velvoitteita ei noudateta?	21
Rikemaksu	21

Seuraamusmaksu	22
Julkinen varoitus	22

Rahanpesulain velvoitteet tilintarkastajille

Rahanpesulain mukaan tilintarkastajan täytyy tuntea asiakkaansa ja seurata tämän toimintaa. Poikkeavasta toiminnasta täytyy ottaa selvää ja tarvittaessa ilmoittaa siitä viranomaisille. Tilintarkastajan täytyy myös säilyttää asiakkaan tuntemistiedot.

Tilintarkastusyhteisön täytyy lisäksi laatia toimintaohjeet ja huolehtia henkilöstön koulutuksesta.

Tässä ohjeessa kerrotaan tarkemmin tilintarkastajien velvoitteista. Ohje on laadittu tukemaan tilintarkastajien työtä heidän noudattaessaan rahanpesulain velvoitteita (rahampesun ja terrorismin estämisestä annettu laki, 444/2017).

Rahanpesulakia sovelletaan tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettuun tilintarkastajaan, kun hän suorittaa mainitun lain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa taikka julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (1142/2015) 1 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä taikka muuten toimii tilintarkastuslain 1 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettussa ominaisuudessa.

Tässä ohjeessa tilintarkastajalla tarkoitetaan sekä yksin toimivia tilintarkastajia että tilintarkastusyhteisöjä. Joissakin kohdissa rahanpesulain velvoitteet eivät sellaisenaan sovellu yksin toimiviin tilintarkastajiin. Tällöin ohjeessa käytetään termiä ”tilintarkastusyhteisö”. Näillä sivuilla kerrotaan tarkemmin seuraavista:

- Rahanpesuun liittyvät määritelmät – sivu 5
- Riskien tunnistaminen ja arviointi – sivu 7
- Asiakkaan ja tosiasiallisten edunsaajien tunnistaminen – sivu 8
- Yksinkertaistettu ja tehostettu tunteminen – sivu 9
- Selonottovelvollisuus ja jatkuva seuranta – sivu 10
- Tuntemistietojen säilytys - 14
- Ilmoitusvelvollisuus – sivu 16
- Henkilöstön koulutus ja ohjeistus – sivu 18
- Sisäinen valvonta – sivu 19
- Viranomaisvalvonta – sivu 21.

Ohje verkkojulkaisuna

[Siirry tästä linkistä verkkojulkaisuun ”Rahanpesulain velvoitteet tilintarkastajille”.](#)

Lisätiedot

Myös Suomen Tilintarkastajat ry on laatinut suosituksia tilintarkastajille rahanpesulaista.

[Siirry tilintarkastajat.fi-sivulle lukemaan Suomen Tilintarkastajat ry:n suosituksia 6/2020.](#)

Rahanpesuun liittyvät keskeiset määritelmät

Rahanpesulaissa on määritelty muun muassa seuraavat käsitteet:

- Rahanpesu
- Terrorismin rahoittaminen
- Ilmoitusvelvollinen
- Epäilyttävä liiketoimi
- Tosiasiallinen edunsaaja
- Poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö (PEP).

Rahanpesu

Rahanpesulla tarkoitetaan sitä, että rikoksella hankittu raha pyritään saamaan näyttämään lailliselta. Rahan alkuperä on siis laiton, ja se pyritään saamaan sisälle lailliseen maksujärjestelmään. Rahanpesu tarkoittaa kaikkia niitä toimia, joilla pyritään peittämään rahan todellinen luonne, alkuperä tai omistajat.

Terrorismin rahoittaminen

Terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan varojen hankkimista tai keräämistä terroristiseen tarkoitukseen. Varojen alkuperällä ei sinänsä ole merkitystä, se voi aivan hyvin olla täysin laillinenkin. Olennaista on sen sijaan se, että rahaa hankitaan tai kerätään rikollista, terroristista tarkoitusta varten. Myös terroristiryhmän rahoittaminen tai sen yritys on rangaistavaa.

Ilmoitusvelvollinen

Ilmoitusvelvollisella tarkoitetaan kaikkia sellaisia yrityksiä ja muita yhteisöjä, joita koskevat rahanpesulain keskeiset velvoitteet esimerkiksi asiakkaan tuntemisesta ja epäilyttävästä liiketoimesta ilmoittamisesta. Tilintarkastajat ovat ilmoitusvelvollisia.

Epäilyttävä liiketoimi

Epäilyttävällä liiketoimella tarkoitetaan asiakkaan epätavallisia liiketoimia, joiden tosiasiallista tarkoitusta tai tavoitetta ilmoitusvelvollinen ei ole kyennyt selvittämään, sekä asiakkaan liiketoimia, jotka selvityksen jälkeen vaikuttavat epätavallisilta ilman asianmukaista perustetta.

Tosiasiallinen edunsaaja

Tosiasiallisella edunsaajalla tarkoitetaan henkilöä, joka joko omistaa yrityksen tai muuten käyttää määräysvaltaa siinä. [Siirry ohjeeseen: Kuka on tosiasiallinen edunsaaja?](#)

Poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö (PEP)

Poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt ovat tahoja, joilla on asemansa takia huomattavaa julkista valtaa. Rahanpesulain mukaan poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka toimii tai on toiminut laissa määritellyssä julkisessa tehtävässä.

Henkilöä ei enää pidetä poliittisesti vaikutusvaltaisena, kun hän ei ole toiminut merkittävässä julkisessa tehtävässä vähintään vuoteen-

Lue tarkemmin poliittisesti vaikutusvaltaisesta henkilöstä (PEP):

Valtioneuvoston asetus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä. [Siirry asetukseen Finlex-säädöstietopankissa.](#)

Riskien tunnistaminen ja arviointi

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa keskeistä on riskiperusteisuus. Riskiperusteisuudella tarkoitetaan sitä, että ilmoitusvelvolliset tunnistavat, arvioivat ja ymmärtävät ne rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit, joille ilmoitusvelvolliset omassa toiminnassaan altistuvat, ja mitoittavat lain edellyttämät torjuntatoimenpiteensä riskien mukaan.

Riskiperusteisen toiminnan perustana on oma-aloitteisesti laadittu, omaa toimintaa koskeva ja ohjaava riskiarvio.

Jokaisen tilintarkastusyhteisön ja yksin toimivan tilintarkastajan täytyy laatia kirjallinen riskiarvio rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi.

Riskiarviota täytyy myös päivittää säännöllisesti, esimerkiksi kerran vuodessa. Pyynnöstä riskiarvio ja siihen tehtävät muutokset täytyy toimittaa PRH:lle viivytyksettä.

Tilintarkastajan täytyy riskiarviota laatiessaan ottaa huomioon toimintansa luonne, koko ja laajuus, sekä kehittää näiden suhteen riittävät toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvonta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien vähentämiseksi ja tehokkaaksi hallitsemiseksi.

Toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja valvontaa täytyy seurata ja kehittää, ja tilintarkastusyhteisön ylimmän johdon täytyy hyväksyä ne.

Jokaisen tilintarkastajan täytyy laatimansa riskiarvion perusteella valita ne menettelytavat, joiden puitteissa lain velvoitteet tulevat noudatettaviksi, sekä ne menettelytavat, jotka vastaavat tilintarkastajan omaan toimintaan liittyviä riskejä.

Asiakkaan ja tosiasiallisten edunsaajien tunnistaminen

Rahanpesulain mukaan tilintarkastajan täytyy tunnistaa asiakkaansa ja todentaa tämän henkilöllisyys asiakassuhdetta perustettaessa.

Tilintarkastaja tunnistaa asiakkaansa selvittämällä tämän henkilöllisyyttä asiakkaan antamien tietojen perusteella.

Henkilöllisyyden todentaminen

Asiakkaan henkilöllisyyden todentamiseen käy suomalaisen viranomaisen myöntämä voimassa oleva ajokortti, henkilökortti, passi, kuvallinen KELA-kortti, muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja.

Jos suomalaisen viranomaisen myöntämää asiakirjaa ei ole, todentamiseen käy ulkomaan passi tai muu matkustusasiakirjana hyväksyttävä henkilöllisyystodistus.

Henkilöllisyyden todentaminen voi tapahtua myös ns. vahvaa sähköistä tunnistautumismenetelmää hyödyntäen. Tällöin asiakkaan henkilöllisyys on todennettu viranomaisen myöntämästä asiakirjasta esimerkiksi asiakkailleen verkkopankkitunnuksia tarjoavan suomalaisen pankin toimesta, ja kyseinen asiakirja on tarvittaessa saatavissa kyseiseltä taholta.

Kun asiakas on yritys tai muu yhteisö, todentamisasiakirjana voidaan käyttää kaupparekisteriotetta tai muuta vastaavaa otetta julkisesta rekisteristä.

Kun henkilö toimii yrityksen tai muun yhteisön puolesta, hänet täytyy niin ikään tunnistaa ja hänen henkilöllisyytensä todentaa. Lisäksi on varmistettava, että henkilöllä on oikeus edustaa yritystä tai yhteisöä.

Kuolinpesän osakkaiden tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen: katso alla kohta Tosiasiallisten edunsaajien tunnistaminen.

Asiakkaan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta säädetään rahanpesulain 3 luvun 2 §:ssä.

Tosiasialliset edunsaajat

Tilintarkastajan täytyy aina tunnistaa tilintarkastuksen kohteena olevan asiakasyrityksen tai -yhteisön tosiasialliset edunsaajat ja tarvittaessa todentaa näiden henkilöllisyys. Tosiasiallisista edunsaajista täytyy lisäksi pitää yllä riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia tietoja.

Joissakin tilanteissa yrityksen tai yhteisön tosiasiallisen edunsaajan kriteerit eivät täyty tai edunsaajia ei ole mahdollista tunnistaa suoran tai välillisen omistuksen tai määräysvallan perusteella. Tällöin tosiasiallisina edunsaajina pidetään hallitusta, vastuunalaisia yhtiömiehiä, toimitusjohtajaa tai muuta vastaavassa asemassa olevaa henkilöä. Huomaa: Tämä poikkeus ei koske tilannetta, jossa asiakas kieltäytyy luovuttamasta edunsaajatietojaan. [Siirry ohjeeseen: Kuka on tosiasiallinen edunsaaja?](#)

Tosiasiallisten edunsaajien tunnistamisesta säädetään rahanpesulain 1 luvun 7 §:ssä. Lainkohdassa on säädetty joitakin vähäisiä poikkeuksia siitä, ketkä ovat esimerkiksi säätiöiden ja asunto-osakeyhtiöiden tosiasiallisia edunsaajia. Näitä ns. olettamasaännöksen mukaisia

tosiasiallisia edunsaajia ei erikseen ilmoiteta rekisteriin tosiasiallisiksi edunsaajiksi, koska heidän tietonsa on jo joka tapauksessa ilmoitettu rekisteriin muuta tarkoitusta varten (esim. hallituksen jäsenet). Näissäkin tapauksissa tosiasialliset edunsaajat täytyy kuitenkin aina tunnistaa.

Tilintarkastajan täytyy verrata asiakkaalta saamiaan edunsaajatietoja PRH:lle ilmoitettuihin tietoihin. Jos tiedot poikkeavat toisistaan, tilintarkastajan tulee aluksi tiedustella syytä tälle asiakkaaltaan. Jos asia ei korjaannu viipymättä, tilintarkastajan täytyy ilmoittaa poikkeamasta PRH:lle viivytyksettä. PRH lähettää saamansa ilmoituksen perusteella yritykselle tai muulle yhteisölle kehotuksen päivittää edunsaajatiedot ajan tasalle. [Siirry ohjeeseen: Edunsaajatietojen valvonta.](#)

Velvollisuudesta ilmoittaa PRH:lle edunsaajatietojen poikkeamista säädetään rahanpesulain 6 luvun 5 §:ssä.

Selonottovelvollisuus ja jatkuva seuranta

Tilintarkastajan täytyy perehtyä asiakkaan toimintaan niin, että poikkeaviin liiketoimiin on mahdollista kiinnittää huomiota.

Selonottovelvollisuuden takia tilintarkastajan täytyy hankkia tietoja asiakkaansa ja tämän tosiasiallisen edunsaajan toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteista tilintarkastuspalvelun käyttämiselle.

Tarvittavien tietojen määrä ja lähteet riippuvat siitä, mitä tilintarkastaja pitää riskiarvionsa perusteella tarpeellisena.

Tilintarkastajan on seurattava asiakkaansa toimintaa sen varmistamiseksi, että asiakkaan toiminta vastaa tilintarkastajan asiakkaastaan hankkimaa kokemusta ja tietoa. Seurannan täytyy olla riittävää asiakkaan toiminnan laatuun ja laajuuteen, asiakassuhteen pysyvyyteen ja keston sekä riskeihin nähden.

Käytännössä tarkoituksena on, että tilintarkastaja havaitsee tavanomaisesta poikkeavan toiminnan. Vakiintuneemmissa asiakassuhteissa voidaan tavanomaisesta poikkeavaa käytöstä havaita asiakkaan aiempaan toimintaan nähden ja lyhytaikaisemmissa asiakassuhteissa tavanomaisesta poikkeavat liiketoimet usein liittyvät toimialalla epätavanomaisiin liiketoimiin.

Tilintarkastajan täytyy kiinnittää erityistä huomiota liiketoimiin, jotka poikkeavat tavanomaisesta toimien rakenteen tai koon tai asiakkaan koon tai toimipaikan perusteella. Samoin täytyy huomioida tilanteet, joissa liiketoimilla ei ole ilmeistä taloudellista tarkoitusta tai ne eivät vastaa tilintarkastajan hankkimia kokemuksia ja tietoja asiakkaasta.

Asiakkaan luotettava tunnistaminen voi edellyttää useampien edellä mainittujen menetelmien yhdistämistä tai lisätietojen hankkimista muista lähteistä. Lisäksi tilintarkastajan täytyy varmistaa, että hänellä on käytettävissään asiakkaan tuntemisessa hankittavat tarpeelliset tiedot. Näitä ovat esimerkiksi tiedot asiakkaan toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteet palvelun käytölle tai tuotteen käyttämiselle. Rahanpesulain asettamat asiakkaan tuntemisen velvoitteet tulevat tyypillisessä tapauksessa varsin hyvin täytetyksi jo hyvän tilintarkastustavan noudattamisella.

Selonottovelvollisuudesta ja jatkuvasta seurannasta säädetään rahanpesulain 3 luvun 4 §:ssä.

Tuntemisen menettelyt

Tekemänsä riskiarvion perusteella tilintarkastaja voi joissain tilanteissa noudattaa asiakkaan tuntemisen menettelyjä joko yksinkertaistetusti tai tehostetusti.

1. Yksinkertaistettu tunteminen

Yksinkertaistettu tunteminen tarkoittaa, että tilintarkastaja voi suorittaa velvoitteensa kevennettyinä. Menettelyn voi valita, jos tilintarkastaja arvioi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin vähäiseksi asiakassuhteessa.

Huomaa: Yksinkertaistettu tunteminen ei tarkoita, että velvollisuudet voi jättää hoitamatta.-Kysymys on menettelyn keventämisestä, joka voi koskea esimerkiksi tuntemistietojen määrää tai lähteitä tai henkilöllisyyden todentamisen ajoitusta.

Olennaista on, että tilintarkastaja voi perustella yksinkertaistetun menettelyn riskiarviossaan. Yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä ei kuitenkaan saa noudattaa, jos tilintarkastaja havaitsee epätavallisia tai epäilyttäviä liiketoimia.

2. Tehostettu tunteminen

Tilintarkastajan täytyy soveltaa asiakkaan tuntemisessä tehostettua menettelyä seuraavissa tilanteissa:

- Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski on tavanomaista suurempi asiakassuhteessa tai liiketoimessa.
- Asiakkaalla tai liiketoimella on liittymäkohta Euroopan talousalueen ulkopuoliseen ns. korkean riskin maahan.
- Asiakassuhteeseen tai liiketoimeen liittyy poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä.
- Asiakas tunnistetaan etäyhteyden välityksellä.

Tehostetussa menettelyssä tilintarkastaja kiinnittää asiakkaaseen ja tämän liiketoimiin tavallista suurempaa huomiota sen varmistamiseksi, että asiakassuhteeseen ei liity rahanpesua ja terrorismin rahoittamista.

Käytännössä tehostettua tunteminen tarkoittaa esimerkiksi huomion erityisen huomion kiinnittämistä henkilöllisyyden todentamiseen ja asiakirjojen luotettavuuteen, liiketoimien taustan ja tarkoituksen selvittämiseen, varojen alkuperään sekä asiakassuhteen seuraamiseen.

Euroopan talousalueen ulkopuoliset ns. korkean riskin valtiot

Tehostettua tuntemisvelvollisuutta edellytetään myös silloin, kun tilintarkastuksen yhteydessä havaitaan liiketoimia tai maksuja, jotka liittyvät EU-komission määrittelemiin Euroopan talousalueen ulkopuolisiin ns. korkean riskin valtioihin. Ajantasainen lista korkean riskin valtioista löytyy EU:n komission sivuilta: [Tutustu listaan korkean riskin valtioista.](#)

Näissä tilanteissa tilintarkastajan täytyy hankkia lisätietoja seuraavista:

- asiakas ja tosiasialliset edunsaajat
- perustettavan liikesuhteen tarkoitus
- asiakkaan ja tosiasiallisten edunsaajien varojen ja varallisuuden alkuperä

- liiketoimien syyt.

Lisäksi tilintarkastajan täytyy:

- hankkia tilintarkastusyhteisön ylemmän johdon hyväksyntä asiakassuhteen aloittamiselle ja jatkamiselle
- seurata asiakassuhdetta tehostetusti tekemällä tarkastuksia enemmän ja useammin sekä valitsemalla liiketoimia laajempaan selvitykseen.

Jos riskiarvion mukaan on tarpeellista, tilintarkastajan täytyy lisäksi:

- soveltaa muita tarpeellisia ja tehostettuja asiakkaan tuntemismenettelyjä
- käyttää tarvittavia raportointimenetelmiä
- rajoittaa asiakassuhteita ja liiketoimia korkean riskin valtioista tulevien asiakkaiden kanssa.

Korkean riskin valtioihin liittyvän rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien torjumiseksi PRH:lla on käytössään eräitä järeitäkin toimenpiteitä. PRH voi esimerkiksi kieltää tytäryhtiön tai sivuliikkeen perustamisen Suomeen tai ilmoitusvelvollisen sivuliikkeen perustamisen korkean riskin valtioon.

Pakotteet ja jäädyttämispäätökset

Tilintarkastajalla tulee olla osana asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että tilintarkastajan toiminnassa noudatetaan pakotesääntelyä ja jäädyttämispäätöksiä. Pakotteiden tai jäädyttämispäätösten rikkominen on säädetty rangaistavaksi rikoslain, mutta rahanpesulain nojalla valvova viranomaisen voi puuttua myös ennalta sellaisiin puutteisiin esimerkiksi asiakkaan tuntemisen prosesseissa, jotka voivat altistaa pakotesääntelyn kiertämiselle.

Poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt

Jos asiakassuhteeseen tai liiketoimintaan liittyy poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä, tilintarkastajan täytyy tuntea heidät tehostetusti. Lue lisää poliittisesti vaikutusvaltaisista henkilöistä sivulta 6.

Rahanpesulain 3 luvun 13 §:ssä säädetään poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvästä tehostetusta tuntemisvelvollisuudesta. Tilintarkastajan on noudatettava pykälässä säädettyjä menettelyjä poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tunnistamiseksi.

Etätunnistamistilanteet

Etätunnistamiseksi kutsutaan tilannetta, jossa tilintarkastajan asiakas eli tilintarkastuksen kohde ei ole läsnä tunnistettaessa ja henkilöllisyyttä todennettaessa.

Etätunnistamistilanteissa tilintarkastajan täytyy

- 1) todentaa asiakkaan henkilöllisyys hankkimalla lisäasiakirjoja tai -tietoja luotettavasta lähteestä
- 2) varmistaa, että mahdolliseen epäilyttävään liiketoimeen liittyvä suoritus tulee pankin tai muun luottolaitoksen tililtä tai se maksetaan aiemmin asiakkaan nimiin avatulle tilille
- 3) todentaa asiakkaan henkilöllisyyden jollakin seuraavista:
 - vahvan sähköisen tunnistamisen väline, joka perustuu lakiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista

- sähköisen allekirjoitukseen hyväksytty varmenne, joka perustuu EU:n asetukseen sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista
- muu sähköisen tunnistamistekniikan väline, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

Lue lisää etätunnistamiseen liittyvästä lainsäädännöstä Finlex-säädöstietopankissa:

[Tutustu lakiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista](#)

[Tutustu EU:n asetukseen sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista \(910/2014\), 28 artikla](#)

Tuntemistietojen säilyttäminen

Tilintarkastajan täytyy pitää kaikki asiakkaan tuntemista ja liiketoimia koskevat asiakirjat ja tiedot ajantasaisina ja olennaisina. Tuntemistietojen säilyttämisestä säädetään rahanpesulain 3 luvun 3 §:ssä.

Tiedot täytyy säilyttää luotettavalla tavalla vähintään viiden vuoden ajan asiakassuhteen päättymisestä. Viisi vuotta on vähimmäisaika, pidemmällekin säilytysajalle voi joissain tapauksissa olla hyväksyttävä peruste.

Tietoja voidaan säilyttää esimerkiksi asiakasrekisterissä tai muussa tilintarkastajan vastaavassa järjestelmässä, jossa säilytyksen voidaan katsoa olevan riittävän tietoturvallista.

Tilintarkastajan täytyy säilyttää seuraavat asiakkaan tuntemistiedot:

- asiakkaan ja tämän edustajan tiedot
 - asiakkaan nimi, syntymäaika, henkilötunnus ja osoite
 - edustajan nimi, syntymäaika ja henkilötunnus.
- Yrityksen tai yhteisön tiedot
 - täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen
 - tarvittaessa yhtiöjärjestys
 - hallituksen tai vastaavan päättävän elimen jäsenten täydelliset nimet, syntymäajat ja kansalaisuudet
 - toimiala.
- Tosiasiallisten edunsaajien tiedot
 - nimi, syntymäaika ja henkilötunnus
 - tarvittaessa tarkempi kuvaus omistus- ja määräysvaltarakenteesta
 - henkilöllisyyden todentamisessa käytetyt tiedot
 - asiakirjan nimi, myöntäjä ja numero tai muu tunnistetieto. Myös kopio asiakirjasta käy.
 - jos asiakas on etätunnistettu, tiedot käytetystä menettelystä tai lähteistä.
- Asiakkaan toimintaa koskevat tiedot
 - tiedot asiakkaan toiminnasta
 - tiedot liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta
 - tiedot asiakkaan taloudellisesta asemasta
 - perusteet liiketoimen tai palvelun käytölle
 - tiedot varojen alkuperästä
 - muut asiakkaan tuntemiseksi hankitut tarpeelliset tiedot
 - Pankki- tai maksutilin tiedot
 - tilinumero
 - tilin omistajan tai käyttöoikeuden haltijan nimi
 - tilin avaamis- ja sulkemispäivä
 - muut tiliin liittyvät ja tarkoituksenmukaiset tunnistetiedot.

Tilintarkastajan täytyy säilyttää myös muut välttämättömät tiedot, jotka hän on hankkinut täyttääkseen selonottovelvollisuuden ja poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvän tehostetun tuntemisvelvollisuuden.

Myös sähköisen tunnistamisen menetelmillä saadut tiedot täytyy säilyttää.

Jos asiakkaalla ei ole suomalaista henkilötunnusta, tilintarkastajan täytyy säilyttää myös tieto kansalaisuudesta ja matkustusasiakirjan tiedot.

Tietojen käyttötarkoitukset

Tilintarkastajan täytyy ilmoittaa asiakkailleen, että asiakkaan tuntemistietoja ja muita henkilötietoja voidaan käyttää seuraaviin tarkoituksiin:

- rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen ja selvittäminen
- rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tutkintaan saattaminen
- rikoksen tutkintaan saattaminen
- sen rikoksen tutkintaan saattaminen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu.

Huomaa: tietoja ei saa käyttää muihin tarkoituksiin.

Tuntemisvelvollisuuden ulkoistaminen

Tilintarkastaja voi ulkoistaa asiakkaan tuntemisen toiselle ilmoitusvelvolliselle tai vastaavalle toimijalle, jolla on toimilupa tai joka on rekisteröity Euroopan talousalueella.

Ulkoistaminen edellyttää, että toimeksiannon saanutta koskevat rahanpesulakia vastaavat velvollisuudet asiakkaan tuntemisesta ja tietojen säilyttämisestä ja että näiden velvollisuuksien noudattamista valvotaan.

Ilmoitusvelvollisuus

Tilintarkastajan täytyy aina ilmoittaa havaitsemastaan epäilyttävästä liiketoimesta keskusrikospoliisissa toimivalle Rahanpesun selvittelykeskukselle. Merkitystä ei ole sillä, onko asiakassuhde perustettu tai siitä kieltäydytty, tai onko liiketoimi suoritettu, keskeytetty tai siitä kieltäydytty. Ilmoitusta kutsutaan esimerkiksi rahanpesuilmoitukseksi ja STR:ksi (Suspicious Transaction Report).

Rahanpesuilmoitus ei ole sama asia kuin rikosilmoitus. Rahanpesuilmoituksen tekeminen ei siten edellytä vastaavanlaista näyttöä, jota rikosasiassa vaadittaisiin. Rahanpesuilmoituksessa on kyse tavallisuudesta poikkeavasta havainnosta, jolle ei kohtuullisella asian selvittämisellä löydy luonnollista selitystä. Tilintarkastajan ei myöskään tarvitse arvioida, onko kyse rahanpesusta tai muusta rikoksesta. Varojen alkuperän ja liiketoimen todellisen luonteen selvittäminen kuuluu Rahanpesun selvittelykeskuksen tehtäviin.

Rahanpesuilmoituksella tilintarkastaja kertoo viranomaiselle poikkeuksellisesta toiminnasta, jota viranomaisen voisi olla syytä selvittää tarkemmin. Ilmoitus voi johtaa esitutkintaan ja rikostuomioon, mutta niin ei käy läheskään aina.

Ilmoittajan turvallisuuden takaamiseksi ilmoituksen tekijän henkilöllisyys on salassa pidettävä tieto, eikä sitä luovuteta ilmoituksen kohteelle missään tilanteessa. Myöskään PRH ei saa Rahanpesun selvittelykeskukselta tietoa siitä, mitkä tilintarkastajat tai tilintarkastusyhteisöt ovat tehneet rahanpesuilmoituksia.

Miten teet rahanpesuilmoituksen?

Tee ilmoitus Rahanpesun selvittelykeskuksen sähköisessä palvelussa. Erityisestä syystä ilmoituksen voi tehdä myös käyttämällä jotakin toista salattua yhteyttä tai muulla tietoturvallisella menettelyllä.

Ilmoituksessa täytyy olla seuraavat tiedot:

- asiakkaan tuntemistiedot
- tiedot liiketoiminnan laadusta
- tiedot liiketoimeen sisältyvien varojen tai muun omaisuuden määrästä ja valuutasta
- tiedot varojen tai muun omaisuuden alkuperästä tai kohteesta
- syy sille, että tilintarkastaja pitää liiketoimea epäilyttävänä.

Tilintarkastajan täytyy antaa kaikki epäilyn selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot ja asiakirjat maksutta. Tilintarkastajan on vastattava Rahanpesun selvittelykeskuksen mahdollisiin tietopyyntöihin sen asettamassa kohtuullisessa määräajassa.

[Siirry Rahanpesun selvittelykeskuksen sivuille lukemaan lisää ilmoituksen tekemisestä.](#)

Ilmoituksen tietojen käsittely ja salassapito

Tilintarkastajan täytyy säilyttää rahanpesuilmoitusta varten hankkimiaan tietoja ja asiakirjoja viisi vuotta.

Tietoja ja asiakirjoja täytyy kuitenkin säilyttää kauemmin, jos se on tarpeen rikostutkinnan, vireillä olevan oikeudenkäynnin tai tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön palveluksessa olevien oikeuksien turvaamiseksi. Näissä tilanteissa säilyttämisen tarpeellisuutta täytyy tutkia kolmen

vuoden välein. Tarpeellisuuden tutkimisesta ja sen ajankohdasta tehdään merkintä säilytettävien tietojen yhteyteen.

Rahanpesuilmoitusta varten hankitut tiedot ja asiakirjat täytyy säilyttää erillään asiakasrekisteristä (tai muusta vastaavasta järjestelmästä), eikä niitä saa käyttää muuhun kuin rahanpesulaissa säädettyyn tarkoitukseen. On hyvä huomata, että erillään säilytetään vain sellaiset tiedot, jotka on nimenomaisesti kerätty rahanpesuilmoituksen tekemistä varten. Esimerkiksi kaikista asiakkaista normaalisti kerättävät tuntemistiedot voidaan ja kannattaakin säilyttää muiden tilintarkastustoimeksiantoon liittyvien tietojen yhteydessä, vaikka niiden keräämisperusteena onkin rahanpesulaki. Normaalisti kerättävien tuntemistietojen olemassaolo ja asiakkaan tietoon tuleminen esimerkiksi tietosuoja-asetuksen mukaisen omien tietojen tarkastuspyynnön kautta ei kuitenkaan millään tapaa paljasta, että asiakkaasta on tehty rahanpesuilmoitus, koska kyseiset tiedot tulee kerätä samalla tavalla kaikista asiakkaista.

Rahanpesuilmoituksen kohteena olevalla tilintarkastajan asiakkaalla ei ole oikeutta tarkistaa ilmoitusta varten hankittuja tietoja ja asiakirjoja. Tietosuojavaltuutettu voi tarkistaa tietojen käsittelyn lainmukaisuuden kohteen pyynnöstä. [Etsi lisätietoa asiasta tietosuojavaltuutetun sivuilta.](#)

Tilintarkastaja ei saa paljastaa ilmoituksen tekemistä epäilyttävästä liiketoimesta tai asiaan liittyvää selvittelyä kenellekään, ei myöskään ilmoituksen kohteelle itselleen. Ilmoituksen tekevän tilintarkastusyhteisön palveluksessa olevan tietoon asian voi kuitenkin tuoda, mikäli se liittyy suoraan hänen työtehtäväänsä esimerkiksi yhteisön riskienhallinnasta vastaavana henkilönä.

Tilintarkastaja saa kuitenkin luovuttaa tiedon rahanpesuilmoituksen tekemisestä rajatulle joukolla Finanssivalvonnan valvomia toimijoita, kuten esimerkiksi sellaisille pankeille tai vakuutusyhtiöille, jotka ovat osallisena siinä liiketoimessa, jota ilmoitus koskee.

Tiedon luovuttamisesta säädetään rahanpesulain 4 luvun 4 §:ssä.

Henkilöstön koulutus ja ohjeistus

Tilintarkastusyhteisön täytyy laatia henkilöstölleen toimintaohjeet asiakkaiden tuntemisesta. Sen täytyy laatia ohjeet myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvistä menettelyistä; asiakasta koskevien tietojen hankkimisesta, jatkuvasta seurannasta ja selonottovelvollisuudesta sekä ilmoitusvelvollisuuden noudattamisesta.

Tilintarkastusyhteisön täytyy myös huolehtia siitä, että työntekijät saavat koulutusta rahanpesulainsäädännön noudattamisesta.

Konserniin tai muuhun taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan tilintarkastusyhteisön täytyy lisäksi noudattaa konsernin sisäisiä menettelytapoja ja ohjeita rahanpesulainsäädännön noudattamisesta.

Henkilöstön koulutuksesta ja suojelemisesta sekä sisäisten toimintaohjeiden laatimisesta säädetään rahanpesulain 9 luvun 1 §:ssä.

Sisäinen valvonta

Tilintarkastusyhteisön täytyy kehittää menettelyt rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien vähentämiseksi. Niihin sisältyvät ainakin seuraavat:

- toimintaperiaatteiden, menettelyjen ja tarvittaessa valvonnan kehittäminen
- sisäinen tarkastus, jos tämä on perusteltua tilintarkastusyhteisön toiminnan luonteen ja koon perusteella.

Toimintaperiaatteita ja menettelytapoja ovat esimerkiksi riskienhallintaan liittyvät käytänteet, asiakkaan tunteminen ja tunnistaminen, raportointi, tietojen tallentaminen, sisäinen valvonta sekä työntekijöiden toiminnan läpikäynti.

Tilintarkastusyhteisön sisäinen tarkastus tai vastaava toiminto kehittää toimintaperiaatteita ja menettelyjä tarpeen mukaan. Menettelyt ja niiden laajuus riippuvat tilintarkastusyhteisön toiminnan luonteesta, koosta ja laajuudesta.

Tilintarkastusyhteisön on myös nimettävä johdostaan henkilö, joka vastaa sisäisestä valvonnasta, jos se on perusteltua tilintarkastusyhteisön koko ja luonne huomioon ottaen.

Rikkomusepäilyistä ilmoittaminen

Tilintarkastusyhteisön täytyy järjestää sisäinen ilmoituskanava, jotta henkilöstö ja asiamiehet voivat ilmoittaa luottamuksellisesti mahdollisista rahanpesulainsäädännön laiminlyönneistä. Tarkoituksena on varmistaa, että yhteisön johto ja sisäinen tarkastus pystyvät puuttumaan ongelmiin mahdollisimman varhain.

Sisäisen ilmoituksen tekeminen ei edellytä näyttöä rikkomusepäilyn tueksi, vaan perusteltu epäily riittää. Ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteen henkilötiedot ovat salassa pidettäviä, ja tilintarkastusyhteisön täytyy toteuttaa asianmukaiset ja riittävät toimenpiteet ilmoitusten tekijöiden suojelemiseksi.

Yhteisö voi käyttää rikkomusepäilyjen ilmoittamiseen jo olemassa olevia järjestelmiä.

Menettelytapoja laadittaessa on hyvä käsitellä ilmoittajan ja ilmoituksen kohteena olevan henkilön oikeuksia ja velvollisuuksia, ilmoitusten sisältöä, ilmoitusten käsittelyssä ja tutkinnassa noudatettavia menettelyjä ja mahdollisia muita toimia.

Pienen yhteisön ei tarvitse luoda omaa ilmoituskanavaa

Pienissä, alle 10 henkilön tilintarkastusyhteisöissä ei ole tarkoituksenmukaista järjestää sisäistä ilmoituskanavaa, jos se on perusteltavissa yhteisön laatimassa rahanpesun riskiarviossa. Tällaiset pienet yhteisöt voivat pyytää PRH:lta päätöstä, jolla ne vapautetaan velvoitteesta järjestää sisäinen ilmoituskanava. Mikäli haluat pyytää omaa tilintarkastusyhteisöäsi koskevan päätöksen, lähetä sähköpostia osoitteella rahanpesun.torjunta(at)prh.fi. Liitä sähköpostiin tilintarkastusyhteisön riskiarvio sekä perustelut sille, miksi yhteisö tulisi vapauttaa velvollisuudesta järjestää oma sisäinen ilmoituskanava.

Jos PRH on vapauttanut yhteisön ilmoituskanavan järjestämisestä, yhteisön työntekijät tekevät rikkomusepäilyilmoitukset PRH:lle. Tee ilmoitus lähettämällä sähköpostia osoitteeseen rikkomusepaily(at)prh.fi.

Tilintarkastusyhteisön velvollisuudesta järjestää ilmoituskanava rikkomusepäilyille säädetään rahapesulain 7 luvun 8 §:ssä.

Viranomaisvalvonta

PRH valvoo, että tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt noudattavat työssään rahanpesulainsäädäntöä. PRH voi puuttua tilintarkastajan toimintaan, jos rahanpesulain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisessa on puutteita.

PRH:lla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä ja maksutta pyytämänsä tiedot ja selvitykset, jotka ovat välttämättömiä valvontatehtävän hoitamiseksi.

PRH suorittaa rahanpesulain mukaisia tarkastuksia riskiperusteisesti kaiken kokoiisiin tilintarkastusyhteisöihin ja yksin toimiviin tilintarkastajiin.

PRH valvoo, että jokainen tilintarkastusyhteisö ja yksin toimiva tilintarkastaja laatii oman toimintansa riskiarvion ja toimii sen pohjalta.

PRH valvoo myös, että tilintarkastajat pyrkivät lakisääteistä tilintarkastusta suorittaessaan havaitsemaan epäilyttäviä liiketoimia ja ilmoittavat niistä keskusrikospoliisin Rahanpesun selvittelykeskukselle.

PRH voi antaa tilintarkastajille määräyksiä riskiarvion osalta sekä yksinkertaistetusta tai tehostetusta tuntemismenettelystä.

PRH voi kiellon ja oikaisukehotuksen keinoin puuttua tilintarkastajan suunnittelemiin tai toteuttamiin päätöksiin, toimenpiteisiin tai menettelyihin, jos ne ovat ristiriidassa rahanpesulain kanssa.

Viime kädessä PRH voi myös kieltää henkilöä toimimasta tilintarkastusyhteisön johdossa määräaikaaisesti.

Mitä PRH tekee, jos velvoitteita ei noudateta?

Jos PRH havaitsee, että tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö ei noudata rahanpesulain mukaisia velvoitteitaan, se esittää määrättäväksi rahanpesulain mukaisen hallinnollisen seuraamuksen.

Samoin toimitaan, jos tilintarkastusyhteisö ei ole laatinut tilintarkastajilleen kirjallisia toimintaohjeita tai järjestänyt heille koulutusta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaan.

PRH voi esittää seuraavia hallinnollisia seuraamuksia:

- rikemaksu
- seuraamusmaksu
- julkinen varoitus.

Tilintarkastuslautakunta määrää hallinnolliset seuraamukset PRH:n esityksestä.

Kaikki rahanpesulain nojalla määrättyt hallinnolliset seuraamukset julkaistaan prh.fi-sivuilla. [Katso seuraamukset tilintarkastuslautakunnan sivuilta.](#)

Valvonnasta ja hallinnollisista seuraamuksista säädetään rahanpesulain 7 ja 8 luvuissa.

Rikemaksu

PRH voi esittää tilintarkastajalle määrättäväksi rikemaksun. Edellytyksenä on, että tilintarkastaja on laiminlyönyt tai rikkonut rahanpesulain velvoitteita ja että toiminta on ollut tahallista tai huolimaton.

Rikemaksu voidaan määrätä seuraavien veloitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä:

- asiakkaan tunteminen
- riskien tunnistaminen ja arviointi
- asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen
- asiakkaan tuntemistietojen säilyttäminen
- selonottovelvollisuus asiakkaan toiminnasta ja jatkuva seuranta sekä epätavallisten liiketoimien selvittäminen
- tosiasiallisten edunsaajien tunnistaminen
- tehostetun tuntemismenettelyn soveltaminen
- tehostetun tuntemismenettelyn soveltaminen, kun asiakkaalla tai liiketoimella on liittymäkohta Euroopan talousalueen ulkopuolelle.
- asiakkaan etätunnistaminen
- menettelyjen laatiminen ja noudattaminen sen arvioimiseksi, onko asiakas poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai onko hänellä läheisiä yhteyksiä sellaisiin henkilöihin
- menettelyjen laatiminen ja noudattaminen sen varmistamiseksi, että tilintarkastaja noudattaa pakotesäätelyä ja jäädyttämispäätöksiä
- epäilyttävistä liiketoimista ilmoittaminen Rahanpesun selvittelykeskukselle
- rikkomusepäilyistä ilmoittamisen menettelytapojen laatiminen
- henkilöstön koulutus ja ohjeistus.

Seuraamusmaksu

PRH voi esittää myös seuraamusmaksua, joka on lähtökohtaisesti rikemaksua suurempi.

Edellytyksenä on, että yllä kuvattuja rahanpesulain veloitteita rikotaan tai laiminlyödään vakavasti, toistuvasti ja järjestelmällisesti.

Julkinen varoitus

Tilintarkastuslautakunta voi antaa tilintarkastajalle julkisen varoituksen, jos tämä menettelee muiden kuin rike- tai seuraamusmaksua koskevien rahanpesulain säännösten vastaisesti tai rahanpesulain nojalla annettujen määräysten vastaisesti.

Julkisen varoituksen antamisen edellytys on, ettei asia kokonaisuutena anna aihetta ankarampiin toimenpiteisiin.